

กัทมาพร ปญต๊ะบุตร และ ปราโมทย์ อรรถมรรคิน
 หน่วยงานสร้างสำนักและพัฒนาประโยชน์จาก
 เอกสารสิทธิบัตรเพื่อการวิจัยและพัฒนา (สสวพ.) สกว.
 สถาบันต้นตอและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ifrptm@yahoo.com, www.toryod.com

คลังความรู้โลกจากสิทธิบัตรนานาชาติ (7)

(เริ่มทยอยลงในประชาคมวิจัยตั้งแต่ฉบับที่ 5)

แนะนำแหล่งข้อมูล ซอฟต์แวร์ และเว็บไซต์ในการทำแผนที่สิทธิบัตรโดยใช้คอมพิวเตอร์

การทำแผนที่สิทธิบัตรโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถช่วยประหยัดเวลาและให้ความแม่นยำสูง ผลจากการวิเคราะห์สามารถเห็นช่องว่างของเทคโนโลยีได้อย่างชัดเจน จนอาจกล่าวได้ว่าในโลกปัจจุบันคอมพิวเตอร์สามารถคิดแทนคนได้แล้ว นอกจากนี้โลกของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้การส่งข้อมูลต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เราสามารถสืบค้นข้อมูลเอกสารสิทธิบัตรจากทั่วโลกโดยผ่านทางเว็บไซต์ ไม่ต้องไปห้องสมุดของสำนักสิทธิบัตรเหมือนในอดีต การสืบค้นข้อมูลเอกสารสิทธิบัตรจากเว็บไซต์ของสำนักสิทธิบัตรมีเว็บไซต์ที่น่าสนใจได้แก่ สำนักสิทธิบัตรยุโรป ที่ <http://ep.espacenet.com> สำนักสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา ที่ www.uspto.gov สำนักสิทธิบัตรญี่ปุ่น ที่ www.jpo.go.jp

ongkkrattipatthana@wipo.int องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก ที่ www.wipo.int กรมทรัพย์สินทางปัญญาไทย ที่ www.ipic.moc.go.th การสืบค้นนั้นทำได้ไม่ยากและได้เอกสารสิทธิบัตรที่ต้องการภายในเวลา 1-2 นาที สามารถพิมพ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ลงในกระดาษได้ และสามารถดาวน์โหลดเอกสารที่ค้นสูงสุดเครื่องคอมพิวเตอร์ของเราได้ที่ละหลายๆ เรื่องและสามารถเก็บข้อมูลลงแผ่นซีดีได้อีกด้วย โดยใช้โปรแกรมดาวน์โหลดเอกสารสิทธิบัตร (patent download software) โดยโปรแกรมที่น่าสนใจและใช้งานได้ง่าย ได้แก่ PatentHunter, IP discover, PatentBrowser และเมื่อเราได้สะสมเอกสารสิทธิบัตรในเทคโนโลยีที่เราศึกษามาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้จำนวนหนึ่งแล้ว โปรแกรมที่จะช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารสิทธิบัตรและทำแผนที่สิทธิบัตร ได้แก่ INAS (Patent Information Analysis System), Patent-labll, MatheoPatent โปรแกรมต่างๆ ดังที่กล่าวมาล้วนเป็นโปรแกรมจากต่างประเทศ ซึ่งบางโปรแกรมสามารถดาวน์โหลดมาทดลองใช้ได้ฟรี แต่มีระยะเวลาที่จำกัดหรือมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปในแต่ละโปรแกรม ขอแนะนำให้ลองไปที่เว็บไซต์ของโปรแกรมเพื่อศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม

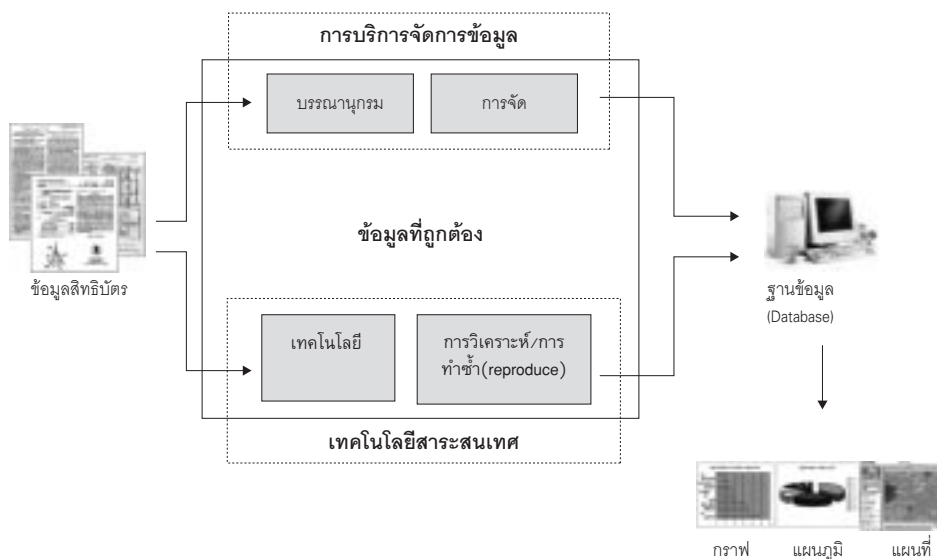
นอกจากนี้เว็บไซต์ ต่อยอด ดอท คอม www.toryod.com และเว็บบอร์ด “เวทีความรู้” ชมรมต่อยอดเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ก็ได้รวบรวม เทคนิคการสืบค้นเอกสารสิทธิบัตร การ download เอกสารสิทธิบัตร และการทำแผนที่สิทธิบัตร สำหรับท่านที่สนใจด้วย

กระบวนการทำแผนที่สิทธิบัตร

การทำแผนที่สิทธิบัตรมีกระบวนการหรือขั้นตอนเหมือนกับที่ได้อธิบายในส่วนของ patinformatics โดยก่อนอื่นต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์ จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารสิทธิบัตร อาจเป็นการสืบค้นจากฐานข้อมูลต่างๆ จากเอกสารที่สำนักสิทธิบัตร จากเว็บไซต์ของสำนักสิทธิบัตรหรือบริษัทเอกชน โดยเน้นอีกครั้งว่าต้องเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ที่แม่นยำเที่ยงตรง จากนั้นทำการจัดกลุ่มและจัดการข้อมูล หรือจัดกลุ่มข้อมูลเทคโนโลยี เมื่อสะสมข้อมูลมีปริมาณมากตรงความต้องการแล้วจึงนำฐานข้อมูลนี้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ ซึ่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นปัจจุบันเป็นที่นิยมมากเพราะให้ความสะดวกและรวดเร็ว การแสดงผลจากการวิเคราะห์จะอยู่ในรูปกราฟ แผนภูมิ แผนผัง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารสิทธิบัตร

สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis or statistical analysis map)

เป็นวิธีการวิเคราะห์สิทธิบัตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวเลขทางสถิติของข้อมูลเอกสารสิทธิบัตร จะมีการเลือกใช้ข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นฐานในการวิเคราะห์ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ และตัวผู้วิเคราะห์ ได้แก่ quantity-based analysis, time - based analysis, ranking analysis เป็นต้น โดยอาจเป็นการนำข้อมูลสิทธิบัตรในส่วนบรรณานุกรม (bibliographical information) เช่น จำนวนของสิทธิบัตรที่ได้รับสิทธิแล้ว (number of patent application), ผู้ทรงสิทธิ (assignees), ผู้ประดิษฐ์ (inventor) หรือการจำแนกสิทธิบัตร (patent classification code) และอื่นๆ

ชนิดของแผนที่สิทธิบัตรที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ rate map, number map, trend map, relation map, radar map, portion map ฯลฯ

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis)

เป็นวิธีการวิเคราะห์สิทธิบัตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสิทธิบัตร โดยทั่วไปวิธีการวิเคราะห์นี้ จะแสดงถึงความสัมพันธ์ เช่น ระหว่างเทคโนโลยีต่างๆ (inter-relationship of technology) หรือการจัดจำแนกเอกสารสิทธิบัตร (patent classification), ผู้ทรงสิทธิ (assignee), วันที่ได้รับสิทธิ (application date) เป็นต้น

1. selection of core patent
2. technology development map, etc

ชนิดของแผนที่สิทธิบัตรที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ list map, matrix map, TEMSET map, development map, problems vs. solution map ฯลฯ

อย่างไรก็ตามแผนที่สิทธิบัตรเรื่องหนึ่ง นิยมใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แบบ

●●● ติดตาม....ตัวอย่างแผนที่สิทธิบัตรในฉบับหน้า ●●●